

Història medieval d'Altea, de Júlia Campón i Gonzalvo, ed. Ajuntament d'Altea, Altea, 2009 (103 pàg. 10 euros, adquirible a la Biblioteca Municipal d'Altea)

Después de dormir inèdit durant 18 anys, per fi s'edita el que va ser segon (i últim fins a l'actualitat) Premi d'investigació Vila d'Altea, atorgat per l'Ajuntament d'Altea l'any 1991. Aquella iniciativa perseguia la lloable promoció d'estudis locals, però només se n'havia publicat l'obra guanyadora de la primera edició. Finalment, els interessats per entendre un passat local que explica moltes coses del present, podem tenir a les postres mans una edició bastant acurada.

No farem ací ressenya de l'autora, perquè no en tindríem ni per a començar. Qualsevol interessat sap que Campón és una de les màximes figures pel que fa a la història medieval d'Altea, Calp i de la comarca, docent en la UNED i Secretària del Consell d'Heràldica Valenciana. Això ja ens parla del rigor amb què tracta els temes i de l'abundància de fonts i d'arxius que ha consultat en el seu treball. A més, ha consultat una inèdita Història d'Altea, de Pere Maria Orts i Bosc, autor del pròleg. I és justament este reputat prologuista qui ens dóna una de les claus més destacades del llibre: la seua vigència i actualitat.

Com els millors vins, que guanyen amb el temps, l'estudi del passat medieval alteà continua explicant la formació de l'actual municipi, el pas de l'ordenació àrab prèvia a la conquesta de Jaume I –nascut ara fa 800 anys i provocador d'un canvi definitiu en la configuració del nostre marc sociopolític- a noves estructures definides per la situació demogràfica posterior a la conquesta. És a dir, que la presència de la població musulmana, necessària per al manteniment de l'economia local, però perillosa per la seua afinitat amb enemics dels cristians, i la lluita entre els interessos reials i els dels nobles que ostentaven drets i senyories a una banda i una altra del riu Algar marquen una centúria que va ser definitiva del que vindria. Justament ara Altea celebra el 750 aniversari del final de la revolta d'Al-Azraq, moment que podríem considerar l'inici de l'època que estudia Campón.

I així, entre la necessitat de crear llocs atractius per als nous pobladors –Bellaguarda és un nom ben atractiu-, les distintes alqueries musulmanes i la necessitat real de situar senyors capaços de defensar un territori fronterer, les terres del que ara és Altea contemplaran la rivalitat de dos famílies, de dos almiralls, Bernat de Sarrià, amo de les terres al sud del riu, amb Bellaguarda com a nucli cristià i Roger de Llúria, senyor d'Altea, l'actual Altea la Vella, amb tot el nord del riu com a terme.

Història medieval d'Altea

Júlia Campón i Gonzalvo

El premi d'investigació Vila d'Altea 1991

Però la història de no sempre es manté: finalment, amb la falta de descendència i l'aparició dels Comtes Reials de Dénia configura un territori actualment identificat amb les Marines. És època de guerres, com la dels dos Pere, que va assolir Bellaguarda, i d'atacs de pirates, com el que va acabar amb Albalat, de poques recaptacions i de necessàries reconstruccions. Gràcies als documents, que recullen els impostos, els plets fronterers per vendre peix a la platja que no és, que sabem la situació diferent de Bellaguarda i d'Altea, dels seus habitants, dels drets que les clarisses de Xàtiva mantenen en terres Alteanes. Finalment, els dominis del Comtat de Dénia es disgregarien i passarien a distints senyors poc vinculats als territoris veïns.

En resum, una obra apassionant, de lectura fàcil, que explica la formació del terme Alteà, la seua importància i contribució al desenvolupament comarcal, amb profusió de dades, gràfics i referències bibliogràfiques.